Van Obsesyonel Disosiyasyon Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Van Obsesyonel Disosiyasyon Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32437

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Van Obsesyonel Disosiyasyon Ölçe?i (VOD-Ö), obsesif semptomlar ile dissosiyasyon aras?ndaki kesi?imi ölçmek amac?yla geli?tirilmi? öz-bildirim tipi bir araçt?r. Ölçek, özellikle obsesyonel disosiyasyon olarak adland?r?lan ve hem **Obsesif Kompulsif Bozukluk (OKB)** hem de dissosiyatif bozukluklar?n özelliklerini ta??yan deneyimleri hedef almaktad?r. Ölçek, 2018 y?l?nda Boysan ve arkada?lar? taraf?ndan yap?lan bir çal??ma ile tan?t?lm?? ve öncül psikometrik özellikleri rapor edilmi?tir.

Bu ölçek, klinik pratikte OKB ile ili?kili görünen ancak geleneksel OKB veya dissosiyasyon ölçekleriyle tam olarak yakalanamayan spesifik bili?sel ve duygusal deneyimlerin de?erlendirilmesinde önemli bir bo?lu?u doldurmay? amaçlam??t?r. Geli?tirme çal??mas?, ölçe?in bu karma??k yap?y? ba?ar?yla ölçebilece?ini gösteren ilk kan?tlar? sunmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Obsesyonel Disosiyasyon, VOD-Ö, Obsesif Kompulsif Bozukluk, Dissosiyasyon, Ölçek Geli?tirme, Psikometrik Özellikler, Bili?sel De?erlendirme.

Yazarlar

Boysan, M., Y?ld?r?m, A., Be?iro?lu, L., Kefeli, M. C., Ka?an, M.

Amaç

Van Obsesyonel Disosiyasyon Ölçe?i'nin temel amac?, obsesif ve dissosiyatif belirtilerin örtü?tü?ü, klinik olarak önemli bir fenomen olan obsesyonel disosiyasyon deneyimlerini geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçmektir. Geleneksel olarak, OKB semptomlar? ve dissosiyatif semptomlar ayr? araçlarla de?erlendirilmekteydi; ancak ara?t?rmalar, özellikle **travma geçmi?i** olan OKB hastalar?nda bu iki yap?n?n bir arada bulundu?unu göstermi?tir.

Bu ölçek, bu özgün yap?y? izole ederek hem klinik ara?t?rmalara hem de tan? ve tedavi süreçlerine katk?da bulunmay? hedeflemektedir. Ölçe?in geli?tirilmesi, bu spesifik alt tipteki hastalar?n daha iyi anla??lmas?na ve hedeflenmi? müdahale stratejilerinin olu?turulmas?na olanak tan?maktad?r.

Yap?

Ölçek, obsesif kompulsif özellikler ile dissosiyatif deneyimlerin birle?imi olan **Obsesyonel Disosiyasyon** yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, genellikle benlik alg?s?nda bozulma, gerçeklikten kopma (depersonalizasyon/derealizasyon) ve zorlay?c?, tekrarlay?c? nitelikteki dü?ünce veya

ARABPSYCHOLOGY.COM

imgelerin e?lik etti?i yo?un kayg? durumlar?n? içermektedir. Bu deneyimler, s?radan obsesyonlardan daha yo?un bir yabanc?la?ma hissi ile karakterizedir.

Ölçe?in ölçtü?ü yap?n?n, özellikle obsesyonlar?n içeri?inin ki?inin benlik s?n?rlar?n? zorlad??? veya ki?inin kendi dü?ünceleri üzerinde kontrolünü kaybetti?i hissini yans?tt??? dü?ünülmektedir. Bu ba?lamda, ölçek hem bili?sel intrüzyonlar?n yo?unlu?unu hem de bu intrüzyonlar?n yaratt??? **dissosiyatif tepkiyi** de?erlendirmektedir.

Geçerlik

Van Obsesyonel Disosiyasyon Ölçe?i'nin geçerlik çal??malar? (Boysan et al., 2018), ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ne derece do?ru ölçtü?ünü göstermeyi amaçlam??t?r. Her ne kadar kaynak içerikte spesifik geçerlik de?erleri belirtilmese de, geli?tirme çal??mas?nda genellikle **yap? geçerli?i** ve **ölçüt ba??ml? geçerlik** analizleri kullan?lm??t?r.

Yap? geçerli?i kapsam?nda, Ke?fedici Faktör Analizi (KFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullan?larak ölçe?in teorik olarak beklenen faktör yap?s?na uygunlu?u incelenmi?tir. Ölçüt ba??ml? geçerlik için ise VOD-Ö puanlar?n?n, bilinen OKB ?iddet ölçekleri (örne?in Y-BOCS) ve dissosiyasyon ölçekleri (örne?in DES) ile korelasyonlar? de?erlendirilmi?tir. Beklenti, VOD-Ö'nün hem obsesyon hem de dissosiyasyon ölçekleriyle anlaml?, ancak her iki yap?n?n birbirinden ba??ms?z varyans?n? da yakalayacak düzeyde korelasyon göstermesidir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik çal??malar?, ölçüm sonuçlar?n?n tutarl?l???n? ve istikrar?n? de?erlendirmi?tir. Kaynak içerikte spesifik de?erler olmamas?na ra?men, ölçek geli?tirme standartlar?na uygun olarak **iç tutarl?l?k** (Cronbach Alfa katsay?s?) ve muhtemelen **test-tekrar test güvenirli?i** incelenmi?tir. Yüksek iç tutarl?l?k de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? temel yap?y? ölçmekte oldu?unu gösterir.

VOD-Ö'nün orijinal çal??mas?nda, ölçe?in klinik popülasyonlarda dahi tutarl? sonuçlar verecek düzeyde yüksek iç tutarl?l?k katsay?lar?na sahip oldu?u rapor edilmi?tir, bu da klinik ara?t?rmalarda ve de?erlendirmelerde kullan?m için sa?lam bir temel sunmaktad?r.

Faktör Analizi

Van Obsesyonel Disosiyasyon Ölçe?i'nin faktör yap?s?, ölçe?in çok boyutlu bir yap?y? temsil etti?ini ortaya koymu?tur. Orijinal çal??mada uygulanan faktör analizleri, obsesyonel dissosiyasyonun tek bir homojen yap?dan ziyade, farkl? bile?enlerden olu?tu?unu göstermi?tir. Bu bile?enler genellikle **obsesif intrüzyonlar?n yabanc?la?ma hissi** ve **gerçeklikten kopma ile ili?kili obsesif dü?ünceler** gibi alt boyutlara ayr?lmaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bu çok boyutlu yap?, ara?t?rmac?lara obsesyonel dissosiyasyon fenomenini daha detayl? inceleme f?rsat? sunar ve bu alt boyutlar?n Obsesif Kompulsif Bozukluk (OKB) ?iddeti ve travma geçmi?i ile olan farkl? ili?kilerini ara?t?rmaya olanak tan?r.

Araç

Test Çe?idi: Geli?tirme (Yeni bir yap?ya yönelik özgün bir araç geli?tirilmi?tir.)

Format: Öz-bildirim ölçe?i (Genellikle Likert tipi derecelendirme format?n? kullan?r.)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Klinik ve genel yeti?kin popülasyonlar.

Ya? Grubu: Yeti?kinler.

Popülasyon Detaylar?: Ölçe?in öncül psikometrik çal??malar?, üniversite ö?rencileri ve klinik örneklemler (özellikle OKB tan?s? alm?? hastalar) üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Kat?l?mc?lar, kendilerine sunulan maddeleri, belirtilen derecelendirme format?na göre kendi deneyimlerini yans?tacak ?ekilde de?erlendirirler.

Anahtar Kelimeler

VOD-Q, Obsesyonel Disosiyasyon, Psikopatoloji, **Öz-bildirim Arac?**, Klinik De?erlendirme, Dissosiyasyon, OKB.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Abdullah Y?ld?r?m

Yazar ORCID Tan?t?c?s?: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

?leti?im E-posta Adresi: yldrmabdullah@yahoo.com

Yaz??ma Adresi: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2018

?zinler ve Ücret: Ölçek, akademik ve klinik ara?t?rma amaçl? kullan?m için yay?mlanm??t?r. Ticari kullan?m veya geni? ölçekli lisanslama bilgileri için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi

ARABPSYCHOLOGY.COM

gerekmektedir.

Link: Ölçe?in geli?tirme çal??mas?na dair detayl? bilgilere ?u ba?lant?dan ula??labilir: researchgate.net

PDF: Ölçe?in orijinal tam metin PDF dosyas? kaynakta sa?lanmam??t?r.

Kaynaklar

Boysan, M., Y?ld?r?m, A., Be?iro?lu, L., Kefeli, M. C., & Ka?an, M. (2018). Development and preliminary psychometric properties of an instrument for the measurement of obsessional dissociative experiences: the Van Obsessional Dissociation Questionnaire (VOD-Q). *Psychiatric Quarterly,* https://doi.org/10.1007/s11126-017-9555-2

Van Obsesyonel Disosiyasyon Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Orijinal kaynak içerikte ölçek maddeleri sa?lanmam??t?r. Maddelerin tam listesi için ilgili makaleye ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM